

Nederl.-Belgische Vereniging van Liefhebbers
van Cactussen en andere Vetplanten

SUCCULENTA

Redactie-adres : Hofwijckstraat 17, Den Haag

VERSCHIJNT MAANDELIJKS

J. C. VAN KEPPEL

Interessante groeivormen bij vetplanten

IV.

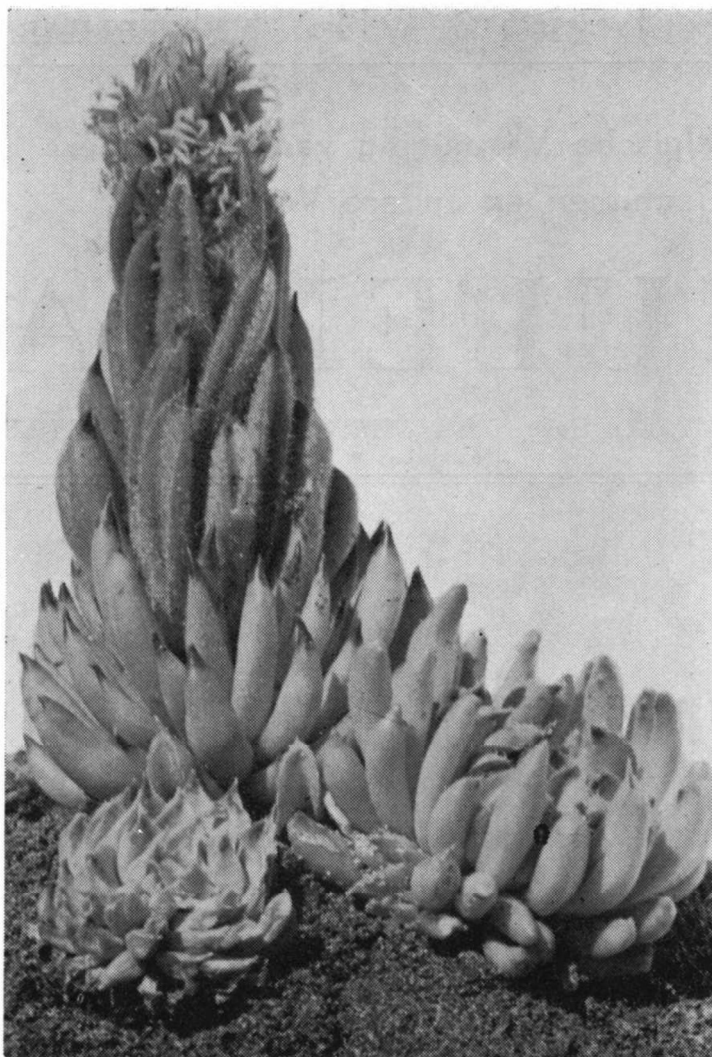
Sempervivum tectorum var. *calcareum* cv. 'Grigg's Surprise' Byles

Syn. *Sempervivum tectorum* var. *calcareum* f. *monstrosum* hort; *Cotyledon persicum* hort; *Umbilicus persicus* hort; *Umbilicus syriensis* hort.

In liefhebberscollecties en bij kwekers treft men bovengenoemde plant aan, zij het dan meestal zonder naam, of aangeduid als *Orostachys* species, vanwege de oppervlakkige overeenkomst met *Orostachys spinosus* (L.) BERGER, die misschien beter bekend is onder het synoniem *Umbilicus spinosus* D.C.

In de Engelse literatuur vonden wij éénmaal een duidelijke kleurenafbeelding van deze plant met als onderschrift *Umbilicus persicus*, maar een vergelijking van de soortbeschrijvingen van de drie geslachten *Rosularia*, *Umbilicus* en *Orostachys* bracht geen zekerheid omtrent de juistheid van deze naam. Enkele jaren geleden verscheen van de hand van R. S. BYLES een artikel in 'The National Cactus and Succulent Journal', Engeland, waarin deze plant werd besproken en van een fantasie naam voorzien.

Verleden jaar bloeide een exemplaar in onze collectie, zodat wij menen het een en ander over deze interessante plant te kunnen mededelen. De z.g. *Umbilicus persicus* hort. is een monstrueuse vorm van de bekende *Sempervivum tectorum* var. *calcareum*, een kleinere, mooie blauwgroene, rood gespitste variëteit van ons bekende huislook. Hoewel cristaatvormen in het

SEMPERVIVUM TECTORUM CALCAREUM CV. GRIGG'S SURPRISE Byles. Links achter: Een bloeiend exemplaar. Let op de uitgeholde achterzijde van de bladeren. Links voor: half normale half monstruouse plant. Rechts: monstruouse niet-bloeiende plant.

foto: De Klark

geslacht *Sempervivum* niet onbekend zijn — nog onlangs zagen wij een prachtige cristaat van *Semp. tectorum* v. *atropurpureum* —, is de cultivar 'Grigg's Surprise' een heel ander type van monstruositeit. Het is de — onder succulenten — vrij zeldzame teratologische afwijking die men aanduidt als bladbeker of ascidie. Het is opvallend dat bij de meest extreme vorm alle bladeren van een rozet deze afwijking vertonen. De bladeren zijn aanvankelijk in doorsnee min of meer rond, tengevolge van de vergroeiing van de bladranden. Bij het volgroeien ontstaat aan de achterzijde van het blad, vooral in het bovenste deel, een sterke uitholling, zodat het oppervlakkig gezien lijkt alsof het blad door te sterke groei uit elkaar barst.

Er is echter geen spoor van verwonding te zien zoals dat bij andere

planten, die door te sterke groei scheuren, wel het geval is, zodat dit als een min of meer natuurlijke groeiwijze — dus niet veroorzaakt door uitwendige omstandigheden — is te beschouwen. De randen van ieder blad afzonderlijk zijn met elkaar vergroeid, zodat wij dus van een monophylle (éénbladige) bladbeker kunnen spreken. Van monophylle bladbekers onder de succulenten zijn slechts enkele voorbeelden bekend, n.l. *Crassula arborescens*, *Adromischus cooperi* en *Kalanchoë beharensis*, maar in al deze gevallen was het slechts een toevallige afwijking van één of enkele bladeren aan overigens normale planten.

Het is voornamelijk aan de onderzoeken van F. C. GRIGG te danken dat een duidelijk verband tussen deze cultivar met *Sempervivum tectorum* var. *calcareum* kwam vast te staan.

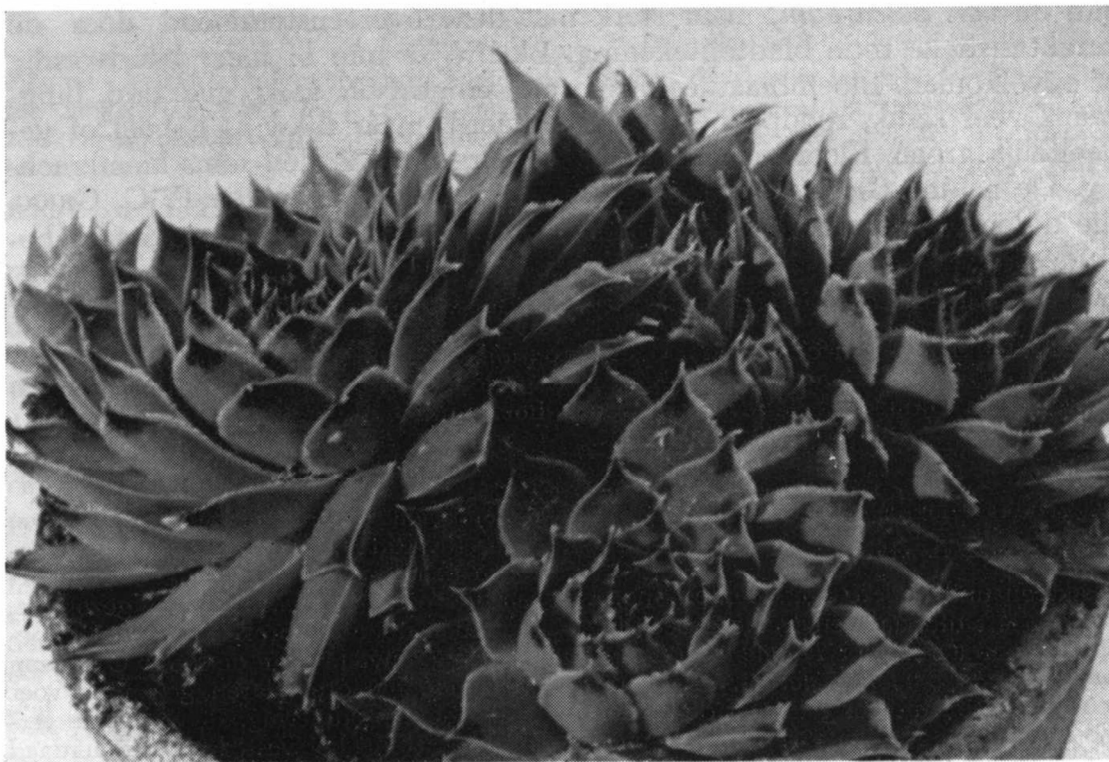
Het lukte hem n.l. in 1944 om uit deze monstruositeit een normale *Sempervivum* te kweken die identiek was met de var. *calcareum*. Ook verkreeg

hij een aantal vormen die gedeeltelijk normaal en monstreuus waren. Ook in onze collectie ontstond een half normale plant, en de nu nog vrij kleine uitlopers aan de normale zijde van deze plant keren naar de oorspronkelijke *var. calcareum* terug.

W. F. HARRIS uit Birmingham won kiemkrachtig zaad uit normale planten die ontstaan waren aan de monstreuze vorm. Dit zaad leverde na uitzaai een verscheidenheid van typische en normale planten.

G. D. ROWLEY meent dat, waar afwijkingen op verschillende wijzen kunnen ontstaan, het meest aannemelijk is dat dit z.g. periclynaal chimaere is, voor het eerst ontstaan als een somatische mutatie van een normale plant, maar innerlijk met een deel van het oorspronkelijke weefsel.

Op de foto ziet men de bloemdragende stengel tot ontwikkeling komen. Aan de goed zichtbare achterzijde van de stengelbladeren ziet men dui-

SEMP. TECTORUM VAR. CALCAREUM (Jord.) Cariot et St. Lager.
foto: De Klark.

delijk de in de lengte lopende uitholling, ontstaan doordat de vergroeide bladranden iets uiteenwijken.

Rechts op de foto is een niet bloeibare plant van de cultivar te zien, terwijl links op de voorgrond de half normale plant is afgebeeld. De bladrozet van de bloeibare plant sterft, evenals bij normale planten, na de bloei af. De stengelbladeren zijn, wat aan de aangehechte zandkorrels te zien is, vrij kleverig. De bloeiwijze en bloemdelen zijn eveneens monstreuus. De bloemblaadjes zijn rolrond en typisch gekromd. De veelstralige ster van de normale bloem is misvormd tot een vormeloze massa, de meeldraden dragen abnormaal dikke helmknoppen, die weinig of geen stuifmeel produceren. De soms met elkaar vergroeide bloemen zijn dicht opeen geplaatst op de zijassen van de, eveneens misvormde, bloeiwijze. Uit botanisch oogpunt is

de bloei, die vrij zeldzaam plaats heeft, een evenement van de eerste orde, doch draagt geenszins bij tot de sierwaarde van deze interessante plant. De fraaie blauwgroene rozetjes die volkomen winterhard zijn, kunnen als een sieraad voor de succulentenrotstuintuin beschouwd worden. Uit onbekendheid met de afkomst wordt deze plant door de meeste liefhebbers in een kas gekweekt waar de bladkleur veel lichter is, n.l. lichtgroen. Ook worden zij iets forser van omvang dan buiten gekweekt. Buiten komt het roodgekleurde spitsje op de bladtoppen beter tot zijn recht. Dit spitsje staat meestal boven op het blad, soms vindt men er twee aan de bladtoppen. Over de oorsprong van deze vorm is weinig positiefs bekend. Op de vindplaats van de oorspronkelijke vorm, — de kalkhoudende Franse Alpen — is zij tot nog toe niet gevonden. Het is waarschijnlijk dat zij door mutatie in de cultuur ontstaan is. Zij verschilt van de *var. calcareum* door de vastere, dichtere rozetten. De bladeren zijn concaaf (uitgehold) aan de onderzijde tamelijk spits, half cilindervormig, soms iets minder blauwachtig gekleurd dan de *var. calcareum*, maar sterk met deze overeenstemmend door de karakteristieke rode bladtoptekening. Bloeiwijze min of meer bandvormig of onvolkomen. Bloemblaadjes misvormd, cilindrisch, spits, gedraaid, buigzaam, zeer slank, roodpurper gepigmenteerd, maar dikwijls geheel of gedeeltelijk groen. Bloemen soms in paren vergroeid. Zaden soms kiemkrachtig. De naam „Grigg's Surprise” kreeg zij ter ere van wijlen F. C. GRIGG, die tijdens zijn leven met deze plant experimenteerde en haar grondig bestudeerde.

Literatuur: R. S. Byles in The Nat. Cact. and Succ. Journal, Vol. 12, 4, 1957, pag. 70.

RECTIFICATIE — In ons artikel over *Aeonium arboreum* cv. *cristatum* is op pag. 135, 11e regel van onder een storende fout geslopen. Er staat: met vrij horizontaal opgroeiende zijtakken. Gelieve het woord horizontaal te wijzigen in *verticaal*.

UIT ANDERE CACTUS-TIJDSCRIFTEN

„Kakteen und andere Sukkulanten” no. 1 1961, heeft ditmaal een fraaie afbeelding op de voorpagina van *Toumeyia (Turbiniacarpus) pseudomacrolele*. H. Herre beschrijft in een uitvoerig artikel de levensloop van de 84-jarige Dr. H. M. Louisa Bolus, in verband met haar benoeming tot erelid van de I.O.S.

Friedrich Ritter vertelt bijzonderheden over *Copiapoa streptocaulon* (Hooker emend. Ritter) Ritter comb. nov.

Carpanthea pomeridiana (L.) N. E. Br. is een éénjarige Mesem met een bloemstengel van 10 cm en een goudgele bloem van 7 cm diameter. Over de cultuur zegt Gerhard Kaiser dat deze geen moeilijkheden oplevert. In het voorjaar gezaaid in bakken of in de volle grond, groeit ze buitengewoon hard, een zeer voedzame grond is dus wel noodzakelijk. In de herfst beëindigen zij hun kortstondig bestaan met de ontwikkeling van interessante vruchten die de talrijke zaden bevatten.

W. Cullmann beschrijft een nieuwe *Lobivia* nl. *Lobivia tiegeliana* Wessn. *variëteit*

distefanoiana Cullm. et Ritter var. nova. Door Fr. Ritter werd ongeveer 4 jaar geleden aan Frau Winter een aantal importen van een *tiegeliana*-variëteit gezonden, die door de uitgesproken pectinata bedorning opviel. Aan de heer Cullmann werden enige exemplaren gezonden voor een nadere bestudering. Reeds bij de eerste bloei stond het vast dat het inderdaad een *tiegeliana*-variëteit was. Er werden zaden van deze importen gezaaid om meer zekerheid te krijgen en het bleek dat de jonge zaailingen gelijk waren aan de ouderplanten. Daarmede werd weer een nieuwe variëteit aan de *Lobivia*'s toegevoegd. De plant staat onder FR 620, maar ook door een foutieve verwisseling van het etiket onder no. FR 406 vermeld. De plant werd benoemd naar de bekende Italiaanse cactuskenner Prof. Concetto Distefano, bezitter van een grote cactusverzameling in Catania, Italië.

Dr. A. Tischer zet zijn bijdrage over de *Conophytums* voort met *Conophytum minusculum* (N. E. Br.) N.E.Br.

Gottfried Krause lanceerde een nieuwe methode voor met succes groot brengen van geënte planten.